

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **M.**, bývajúcej vo S., zastúpenej JUDr. I., advokátom so sídlom v B., proti odporcovi **M.**, bývajúcemu vo S., **o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode k mal. J., nar. X., a mal. O., nar. X.**, obom zastúpeným kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v P., vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 45 C 35/2006, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. mája 2009, sp. zn. 4 Co 97/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 13. septembra 2007, č.k. 45 C 35/2006-397

1. rozviedol manželstvo navrhovateľky a odporcu,
2. z manželstva pochádzajúce maloleté deti J., nar. X., a O., nar. X., zveril do osobnej starostlivosti navrhovateľke, ktorá ich bude zastupovať a spravovať ich majetok,
3. odporcovi uložil povinnosť platiť výživné pre maloletého J. v sume 3.500,- Sk mesačne a pre maloletého O. v sume 2.500,- Sk mesačne, vždy do dvadsiateho dňa v mesiaci vopred k rukám navrhovateľky,
4. upravil styk odporcu s maloletým J. a maloletým O.,
5. žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania.

Rozhodnutie o rozvode manželstva odôvodnil trvalým rozvratom vzťahov medzi manželmi, spôsobeným rozdielnymi názormi na vedenie domácnosti a výchovu detí. Zverenie maloletých detí do osobnej starostlivosti navrhovateľke založil na zistení, že jej dovtedajšia

riadna starostlivosť predstavuje pre deti stabilné výchovné prostredie, ktoré nie je účelné meniť. Pri určení výživného vychádzal zo zárobkových pomerov rodičov a odôvodnených potrieb maloletých detí. Styk odporcu s maloletými deťmi upravil s prihliadnutím na žiadosť odporcu i detí, ako aj na skutočnosť, že navrhovateľka odporcovi kontakt s deťmi neumožňovala. O trovách konania rozhodol podľa § 144 prvá veta O.s.p.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 20. mája 2009, sp. zn. 4 Co 97/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil (vo výrokoch 2, 3 a 4) tak, že z manželstva pochádzajúce maloleté deti zveril do osobnej starostlivosti odporcu, ktorý ich bude zastupovať a spravovať ich majetok; navrhovateľke uložil povinnosť platiť výživné pre maloletého J. v sume 99,58,- € mesačne a pre maloletého O. v sume 66,39,- € mesačne, vždy do pätnásteho dňa v mesiaci vopred k rukám odporcu, počnúc právoplatnosťou rozsudku o rozvode manželstva; styk matky s maloletými deťmi ponechal neobmedzený. Náhradu trov odvolacieho konania nepriznal žiadnemu z účastníkov. Výrok o zverení maloletých detí do osobnej starostlivosti odporcovi odôvodnil veľmi dobrým vzťahom odporcu k deťom, ako aj predpokladmi odporcu zabezpečiť zdarný všestranný vývoj detí. Pri určení výživného vychádzal zo zárobkových pomerov navrhovateľky, pričom prihliadol na skutočnosť, že voči navrhovateľke si uplatnil nárok na výživné aj ďalší, už plnoletý syn. Styk navrhovateľky s maloletými deťmi ponechal bez obmedzenia vzhľadom k želaniu detí a postojom odporcu, ktorý kontakt detí s navrhovateľkou podporuje. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o výživnom podala navrhovateľka dovolanie, odôvodnené výskytom vady podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (odňatie možnosti konať pred súdom) v odvolacom konaní. Namietala postup odvolacieho súdu, ktorý napriek jej písomnému ospravedlneniu z neúčasti na pojednávaní nariadenom na 20. mája 2009 toto pojednávanie neodročil, ale vec na ňom prejednal a rozhodol. Ďalej uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti nemá oporu vo vykonanom dokazovaní; odvolací súd ju zaviazal platiť výživné už od právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva, t.j. od 20. novembra 2007 napriek tomu, že maloleté deti bývali počas konania s ňou až do 12. júna 2009, kedy boli na základe rozhodnutia odvolacieho súdu fyzicky odovzdané odporcovi. Odvolací súd pri rozhodovaní tiež vychádzal z neúplného skutkového stavu veci, pretože neboli vykonané všetky dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností; najmä nebolo nariadené znalecké dokazovanie zamerané na skutočnosť, prečo maloleté deti zmenili svoje pôvodné

rozhodnutie byť zverení do jej osobnej starostlivosti. Za nezákonný označila postup súdu prvého stupňa pri „správoplatňovaní“ rozsudku odvolacieho súdu; rozsudok bol nesprávne doručovaný právnej zástupkyňi, ktorej navrhovateľka medzičasom odvolala plnomocenstvo, a nadobudol právoplatnosť už 5. augusta 2009, hoci navrhovateľka si ho prevzala až 25. augusta 2009, keď bola nahliadnuť do spisu. Z uvedených dôvodov žiadala napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odporca vo svojom vyjadrení k dovolaniu vyjadril súhlas s názorom odvolacieho súdu, ktorý podľa jeho názoru rozhodol „správne a v záujme detí“. K neúčasti navrhovateľky na pojednávaní odvolacieho súdu uviedol, že (oboch) pojednávaní sa zúčastnila jej právna zástupkyňa, ktorá navrhovateľku o všetkom informovala. Dovolanie preto žiadal „zamietnuť“.

Kolízny opatrovník sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods.1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno týmto opravným prostriedkom napadnúť (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Osobitne však treba zdôrazniť, že v zmysle § 238 ods. 4 O.s.p. dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich

výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva, alebo o osvojení.

V danom prípade dovolanie smeruje proti (výroku) rozsudku vydanému vo veci výživného pre maloleté deti, teda vo veci upravenej zákonom o rodine (pričom nejde o rozsudok o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva, alebo o osvojení). Napadnutý rozsudok teda nevykazuje znaky rozsudku, proti ktorému je dovolanie prípustné, ale znaky rozsudku, v prípade ktorého je prípustnosť dovolania výslovne vylúčená (viď § 238 ods. 4 O.s.p.).

Vzhľadom k zákonnej povinnosti (§ 242 ods. 1 O.s.p.) prihliadnuť na existenciu procesných väd konania, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť rozhodnutia, skúmal dovolací súd prípustnosť dovolania aj podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania; ak v konaní došlo k procesnej vade vymenovanej v tomto ustanovení, možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutie, proti ktorému inak dovolanie nie je prípustné.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolateľka nenamietala a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodieť.

Dovolateľka v danej veci namietala procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorej existenciu vidí v tom, že odvolací súd neodročil pojednávanie nariadené na 20. mája 2009 napriek jej písomnému ospravedlneniu z neúčasti na tomto pojednávaní.

O procesnú vadu v zmysle uvedeného ustanovenia, spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom, ide len vtedy, ak súd v priebehu konania neumožnil účastníkovi realizovať práva priznané mu Občianskym súdnym poriadkom. Takým právom účastníka občianskeho súdneho konania je i právo na prejednanie veci v jeho prítomnosti (čl. 48 ods. 2 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky). To ale neznamená, že by súd vôbec nemohol rozhodnúť v neprítomnosti účastníka; možnosť byť prítomný na súdnom konaní však musí účastníkovi vždy poskytnúť.

Ústavou zaručené právo osobnej prítomnosti na súdnom konaní Občiansky súdny poriadok zabezpečuje tak, že ukladá súdu, ak nie je ustanovené inak, aby na prejednanie veci nariadil pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná. Predvolanie sa musí účastníkom doručiť tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať (§ 115 ods. 1, 2 O.s.p.). Je potom na účastníkovi, či svoje právo využije. Súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník neustanoví na pojednávanie ani nepožiadala z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy (§ 101 ods. 2 O.s.p.). Uvedené platí primerane i pre konanie na odvolacom súde (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Z obsahu spisu vyplýva, že pojednávanie pred odvolacím súdom, pôvodne nariadené na 25. marca 2009 (ktorého sa navrhovateľka nezúčastnila, pričom jej neprítomnosť ospravedlnila až na pojednávaní jej právna zástupkyňa), odvolací súd odročil na 20. mája 2009. Navrhovateľka v deň konania pojednávania doručila odvolaciemu súdu podanie, ktorým ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní zo zdravotných dôvodov, spolu s kópiou dokladu o dočasnej pracovnej neschopnosti; o odročenie pojednávania nepožiadala. Odvolací súd na tomto pojednávaní uznesením rozhodol, že vec prejedná v neprítomnosti navrhovateľky (§ 101 ods. 2 O.s.p.), vypočul právnu zástupkyňu navrhovateľky, odporcu a kolízneho opatrovníka, a po neverejnej porade senátu vyhlásil rozsudok.

V prejednávanej veci bol postup odvolacieho súdu plne v súlade s vyššie citovaným ustanovením § 101 ods. 2 O.s.p., umožňujúcim súdu prejednať vec v neprítomnosti účastníka, ktorý sa napriek riadnemu predvolaniu nedostavil na pojednávanie, ani nepožiadala z dôležitého dôvodu o jeho odročenie. Z tohto predpokladu vychádza aj ustanovenie § 119 ods. 1 prvá veta O.s.p., v zmysle ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých

dôvodov. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní samo osebe nezahŕňa žiadosť o odročenie pojednávania. Ak navrhovateľka nepožiadala o odročenie pojednávania a odvolací súd za týchto okolností pojednával v jej neprítomnosti, neporušil tým žiadne právo patriace navrhovateľke ako účastníčke konania.

Keďže existencia dovolateľkou namietanej vady konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. sa v dovolacom konaní nepreukázala, nemožno prípustnosť dovolania vyvodiť ani z tohto ustanovenia.

K tvrdeniam dovolateľky, že rozhodnutie odvolacieho súdu nemá v časti o výživnom oporu vo vykonanom dokazovaní, resp. že súd nevykonal všetky dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností pre zmenu rozhodnutia v prospech odporcu, dovolací súd uvádza, že aj keby tieto boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), mali by za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladali by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. Ako totiž Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol už vo viacerých svojich rozhodnutiach, nevykonanie dôkazov podľa návrhov alebo predstáv účastníka alebo vykonanie iných dôkazov ako účastníkmi navrhnutých nie je postupom, ktorým súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrí výlučne súdu, a nie účastníkovi konania, a súd môže vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci (§ 120 ods. 1 O.s.p.). Ak súd niektorý dôkaz nevykoná alebo vykoná aj iné dôkazy než sú účastníkmi navrhované, môže to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k vade konania v zmysle § 237 O.s.p. Ani prípadné nesprávnosti pri hodnotení dôkazov nevedú k odňatiu možnosti účastníka pred súdom konať a nezakladajú prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ dovolateľka namietala nezákonný postup súdu prvého stupňa pri „správoplatňovaní“ rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd v tejto súvislosti žiadne nedostatky nezistil. Rozsudok odvolacieho súdu bol na základe oznámenia navrhovateľky o odvolaní plnomocenstva svojej právnej zástupkyňi (č.l. 558c spisu) doručovaný priamo navrhovateľke, ktorá si však zásielku v odbernej lehote neprevzala. Zásielka bola súdu prvého stupňa vrátená 5. augusta 2009, ktorý deň sa v zmysle ustanovenia § 47 ods. 2 posledná veta O.s.p. považuje za deň jej doručenia navrhovateľke. Ak teda súd prvého

stupňa (vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľke bol rozsudok odvolacieho súdu doručený ako poslednej) vyznačil 5. august 2009 ako deň právoplatnosti rozsudku odvolacieho súdu, nemožno v tomto postupe vidieť nezákonnosť, naopak, ide o postup plne v súlade s § 159 ods. 1 O.s.p. Okolnosť, že navrhovateľka si rozsudok osobne prevzala až neskôr pri nahliadnutí do spisu, je v tomto prípade právne bezvýznamná.

Z uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie je v prejednávanej veci procesne neprípustné, preto ho v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. Riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, otázkou vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu sa nezaoberal.

O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. marca 2010

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková